

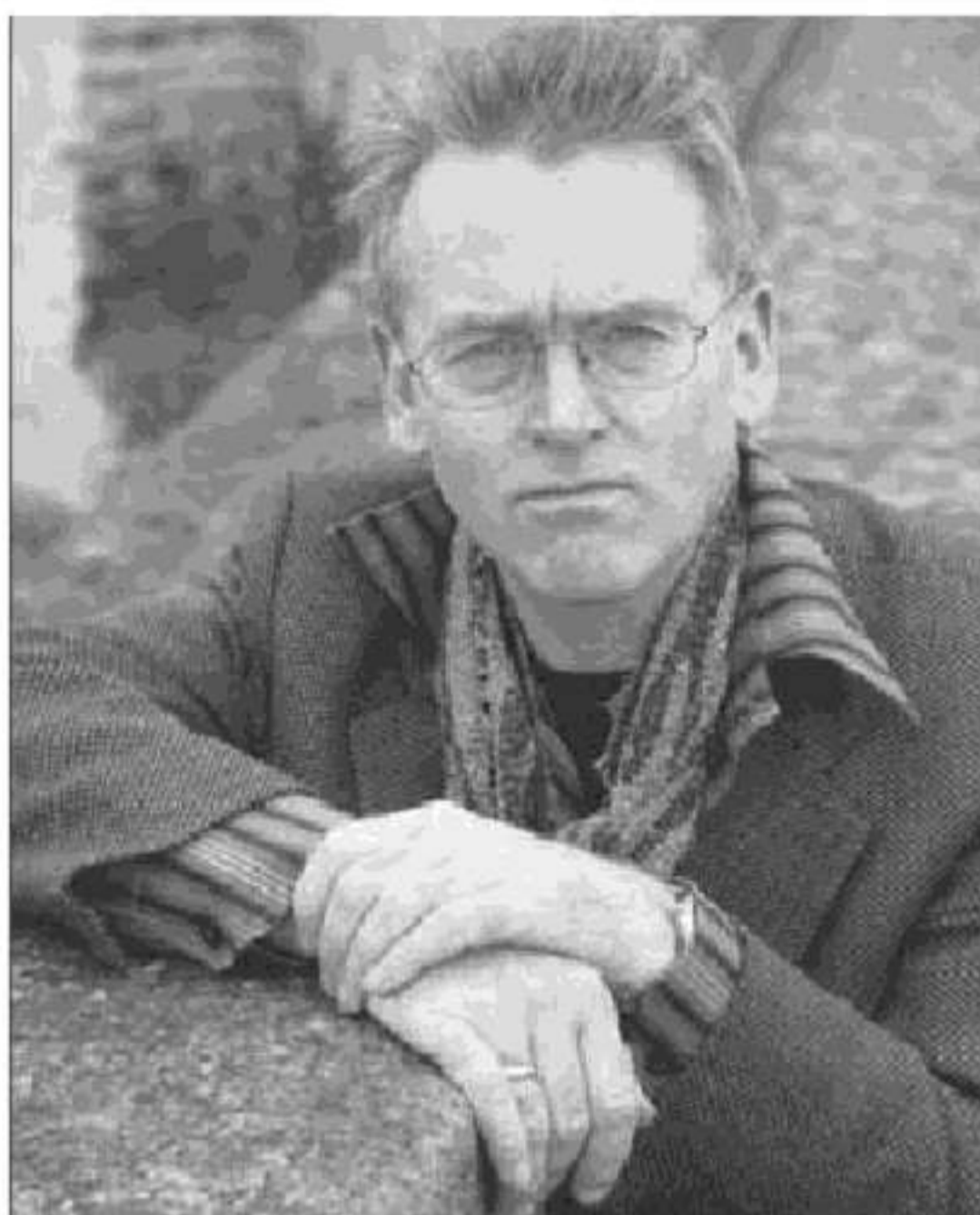
# Tropiciel ludzkiej krzywdy

**Varg Veum, prywatny detektyw z norweskiego Bergen, po raz kolejny próbuje podbić serca polskich czytelników. Zdecydowanie warto się skusić** **Piotr Kofta**

Gunnar Staalesen, obok Jo Nesbø i Karin Fossum najważniejszy współcześnie norweski autor powieści kryminalnych, na polskim rynku ciągle nie zdobył znaczącej pozycji. A przecież to już niemal klasyk – ten prozaik i dramaturg pisze od lat 70., a jego osadzony w zachodnionorweskim deszczowym Bergen cykl o prywatnym detektywie Vargu Veumie liczy kilkanaście pozycji.

Veum w „Zimnych sercach” jest już statecznym panem po pięćdziesiątce, mającym za sobą blisko 30 lat kariery zawodowej. Prywatni detektywi to przeważnie byli policjanci – Veum ma nad nimi pewną przewagę: nim postanowił zostać skandynawskim Philipem Marlowe’em, wykonywał bowiem zawód pracownika socjalnego. Dawny urzędnik państwa opiekuńczego śledzący jego patologie – trudno o bardziej skandynawską konfigurację.

Staalesen stosuje w swoich książkach parę ciekawych chwytów – choćby rzadką w nordyckim kryminale narrację pierwszoosobową oraz klasyczną chandlerowską ironię. To powoduje, że przygody Veuma bezpośrednio nawiązują do dawnej tradycji amerykańskiej powieści



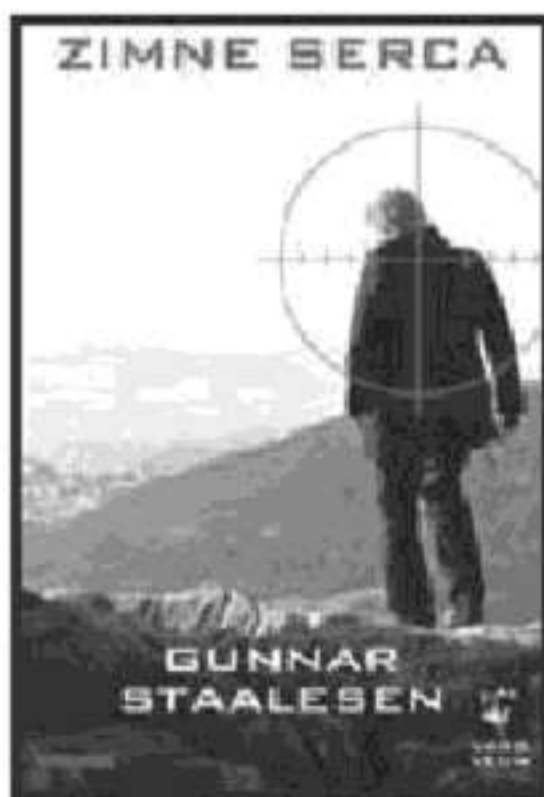
noir lat 40. i 50. XX wieku – są w atrakcyjny sposób staromodne. Nie ma tu charakterystycznej dla współczesnej literatury tego typu rwanej narracji, nie ma stylizacji na galopujący thriller. Są za to świetne dialogi i sarkastyczny ton.

W „Zimnych sercach” detektyw dostaje zlecenie od młodej prostytutki, dawnej szkolnej koleżanki swojego syna. Zaginęła jej koleżanka – od paru dni nie daje znaku życia, a tuż przed zniknięciem odmówiła obsłuże-

nia dwóch agresywnych klientów. Rzecz w tym jednak, że losami dziewczyny zaczynają się gwałtownie interesować również jej alfonsi, zaś im głębiej Veum wchodzi w tę sprawę, tym więcej znajduje w niej egzystencjalnego szlamu i ludzkiej krzywdy. I jak to bywa w skandynawskich kryminałach, margines skupiający mętów, przestępców i życiowych rozbitków wcale nie okazuje się gorszy od uładzonego świata przyzwoitych mieszczan.

Równoległe z polską edycją powieści „Zimne serca” ukazał się box z sześcioma odcinkami pełnometrażowego norweskiego serialu o detektywie z Bergen. Bardzo solidnego serialu – zaświadczam, oglądałem. To szansa dla Staalesena, by zagościł u nas na dłużej. Pierwszy raz próbowano prezentować go w Polsce jeszcze w latach 90. („Mord w Bergen”), ale to w ogóle nie były dobre czasy dla kryminału. W zeszłym roku wydawnictwo słowo/obraz terytoria wypuściło świetne „Wokół śmierci”. Podejrzewam jednak, że dopiero filmy pociągną Norwegia ku sercom polskich czytelników. I bardzo dobrze.

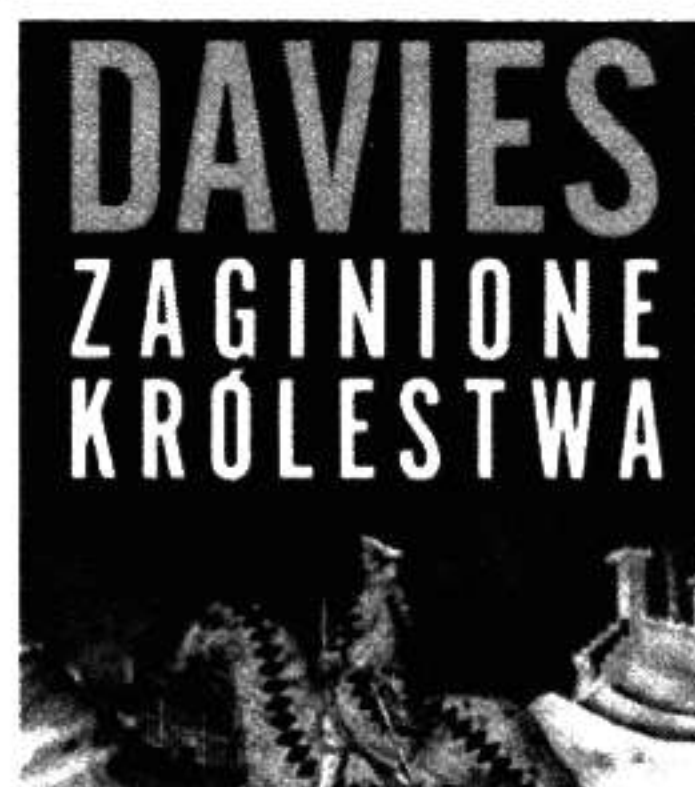
**ZIMNE SERCA | Gunnar Staalesen |**  
**przeł. Agata Beszczyńska | słowo/obraz**  
**terytoria 2010 | 34 PLN**





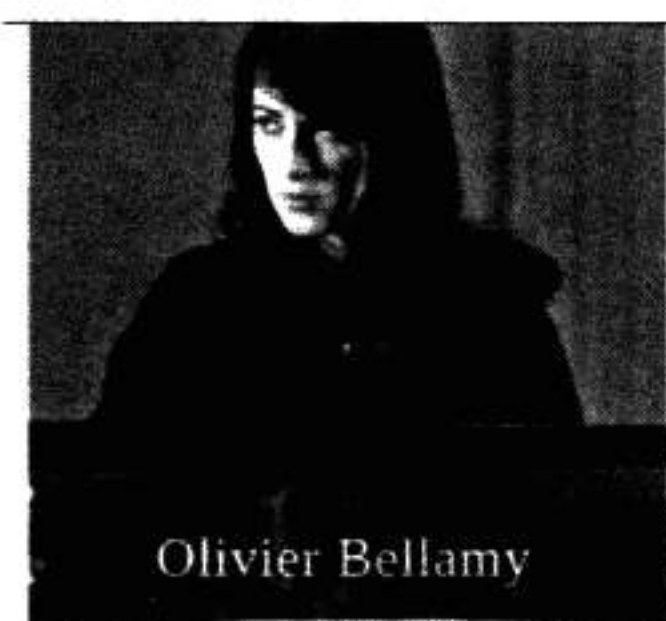
książka jest dobra na wszystko

## Czytała i inne rarytasy pod choinkę



**Zaginione królestwa**  
Znak  
Cena 89,90 zł

Jeżeli nie dostaniesz tej książki pod choinkę, a lubisz tematykę historyczną, to sam zrób sobie prezent. Prof. Norman Davies zabierze cię w niemalże w baśniową podróż przez dawne wieki i współczesne czasy, przez egzotyczne kraje, królestwa i narody Europy, które zaginęły w wirze historii. Zwiedzisz także pobliską nam Galicję, Gdańsk, Prusy i Litwę. Historia potrafi być fascynująca jeżeli nie zamyka się jej w podręcznikach. Przekonaj się o tym.



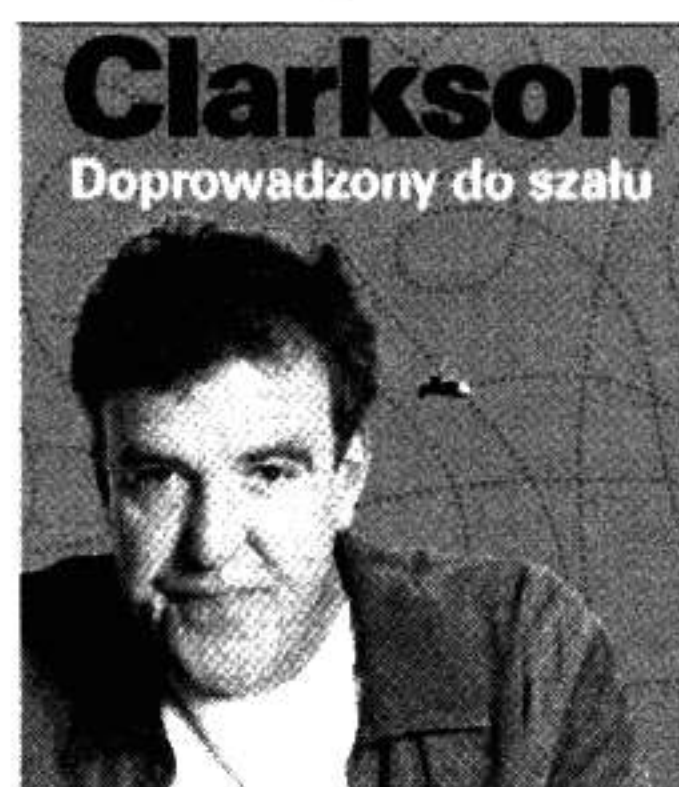
**MARTHA ARGERICH**  
Marta Argerich. Dziecko i czary  
Wyd. Literackie  
Cena 49,90 zł

Martha Argerich – jedna z najznakomitszych pianistek w historii, nieobliczalna gwiazda, artystka o duszy buntownika, nietuzinkowa postać, bohaterka wielu artystycznych i towarzyskich skandali, zatracająca się w miłości, wciąż poszukująca mężczyzny swego życia. Olivier Bellamy opowiada nie tylko o jej życiu i artystycznych dokonaniach, pisze o całym muzycznym świecie w czasach, gdy podbijała go Martha Argerich.



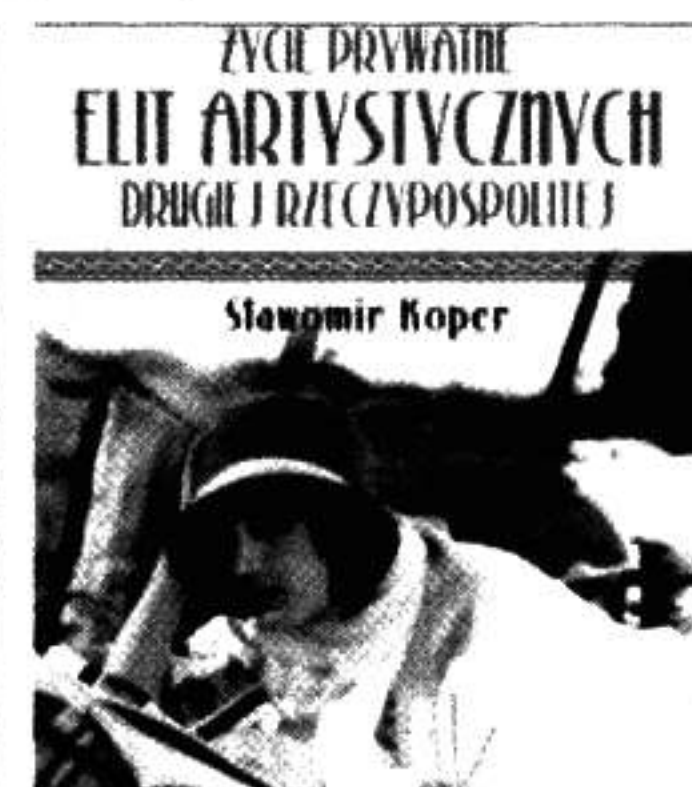
**Spiski. Przygody tatrzańskie**  
WAB  
Cena 39,90 zł

Nieokiełznany erotyzm, humor, duch pastiszu i groteski - tak zapowiadana była najnowsza książka Wojciecha Kuczoka, ale nie liczcie tylko na prząsne góralskie opowiadania, którymi raczą ceprów przy gorzałeczce. „Spiski” to nie tylko góralszczyzna - owszem - miejscami dowcipnie, z przekąsem opisana. To powieść o chłopcu. Lata mijają, on dojrzewa, zmienia się, a wraz z nim jego świat i góry, które kocha.



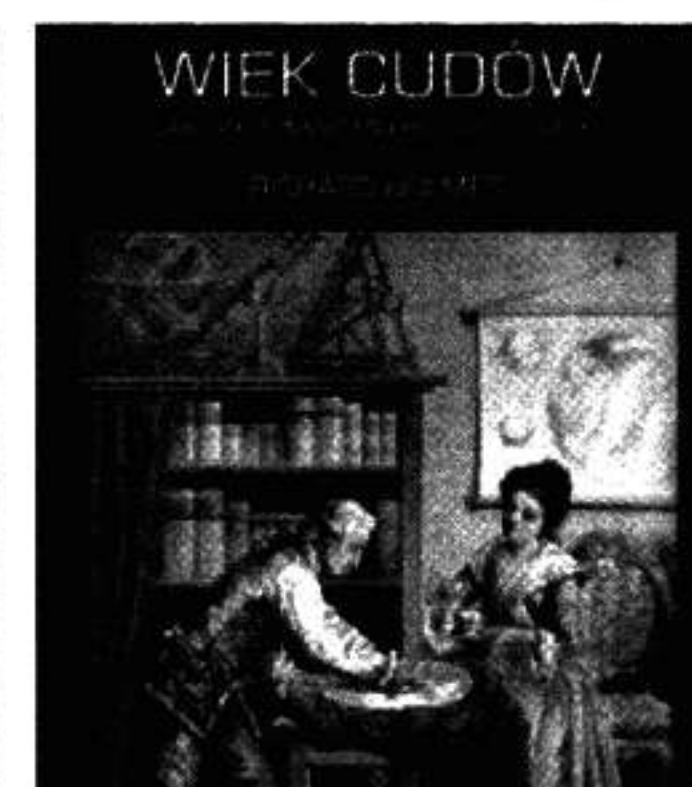
**Clarkson**  
Doprowadzony do szafu  
Insignis Media  
Cena 36,99 zł

Coś dla fanów motoryzacji, którzy nieczęsto sięgają po książkę, ale ta ich zainteresuje. Jeremy Clarkson pisze o samochodach, ale nie tylko. Przeczytacie o autach, które powodują opadanie szczęki, ale też o motoryzacyjnych porażkach. Kontrowersyjnych opinii nie brakuje. Czytelnicy będą więc mieli materiał do przemyśleń. Tematyka samochodowa okraszona jest dowcipem i barwnymi przypowieściami.



**Życie prywatne elit artystycznych drugiej Rzeczypospolitej**  
Bellona  
Cena 39 zł

Wiele opowiadań i setki ploteczek o świątku artystycznym okresu międzywojnia. Wielkie nazwiska filmu, teatru, literatury i sztuki pokazane od strony życia prywatnego, towarzyskich skandali, rozmaitych słabostek i uzależnień. Autor więcej miejsca poświęcił kilku postaciom - jak np. Brunonowi Schultzowi - próbując pokazać ich geniusz twórczy i pogmatwane, skomplikowane życie.



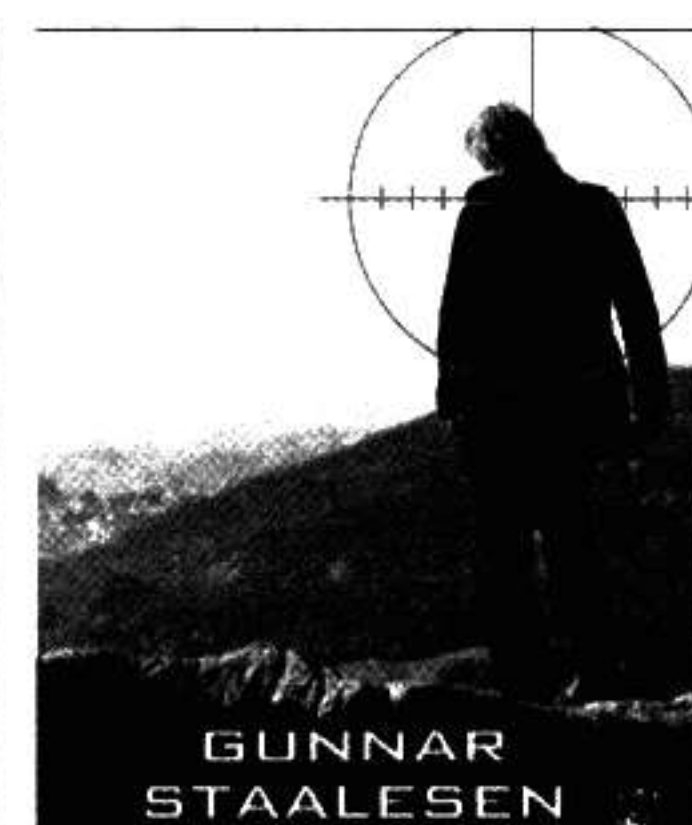
**Wiek cudów. Jak odkrywano piękno i grozę nauki**  
 Prószyński i S-ka  
Cena 56 zł

Richard Holmes zgłębia historię nauki przełomu XVIII i XIX wieku. Pomiedzy podróżą dookoła świata kapitana Jamesa Cooka na pokładzie statku „Endeavour” oraz wyprawą Karola Darwina na wyspy Galapagos, zawiera się romantyczny okres w rozwoju nauki. Naznaczony dramatycznymi wyprawami, szaleńczo odważnymi eksperymentami i olśniewającymi odkryciami.



**Pani na Puławach...**  
Wydawnictwo Inicjał  
Cena 39,50 zł

Biografia księżnej Izabelli Czartoryskiej, jednej z najstojniejszych kobiet schyłku I Rzeczypospolitej. Była bohaterką wielu skandalicznych romansów o europejskim zasięgu, ale zarazem patriotką, patronowała m.in. Tadeuszowi Kościuszce, promowała i opiekowała się artystami, organizowała życie kulturalne. Autorka, nie żałując intymnych szczegółów, opowiada o całej sferze arystokratycznej tamtej epoki. Polecam.



**Zimne serca**  
słowo/obraz terytorium  
Cena 34 zł

Coś pod choinkę dla miłośników powieści kryminalnej. Prywatny detektyw ma odnaleźć prostytutkę, która zginęła kilka dni po odrzuceniu agresywnego klienta. Varg Veum trafia na bezwzględnych handlarzy narkotyków. Może to oni przyczynili się do jej zniknięcia „na zawsze”. Skandynawskie miasto, niby uporządkowane, bezpieczne, a jednak ma swoje drugie oblicze. Jakie tajemnice kryją domy wzorowych obywateli?



**Wszystko jest takie kruche**  
Insignis Media  
Cena 49,50 zł

Najpierw po krótkiej chorobie zmarł jej mąż, a sto dni później córka Ola zakrzusła się tabletką i zapadła w śpiączkę. Ewa Błaszczyk zdecydowała się opowiedzieć o tym, jak każdego dnia zmagają się z codziennością, towarzyszy w dorastaniu drugiej córce, Mani, i trwa przy Oli. To portret matki, przejmująca historia o odwadze, sile i nieustającej walce, o to, co w życiu najważniejsze.

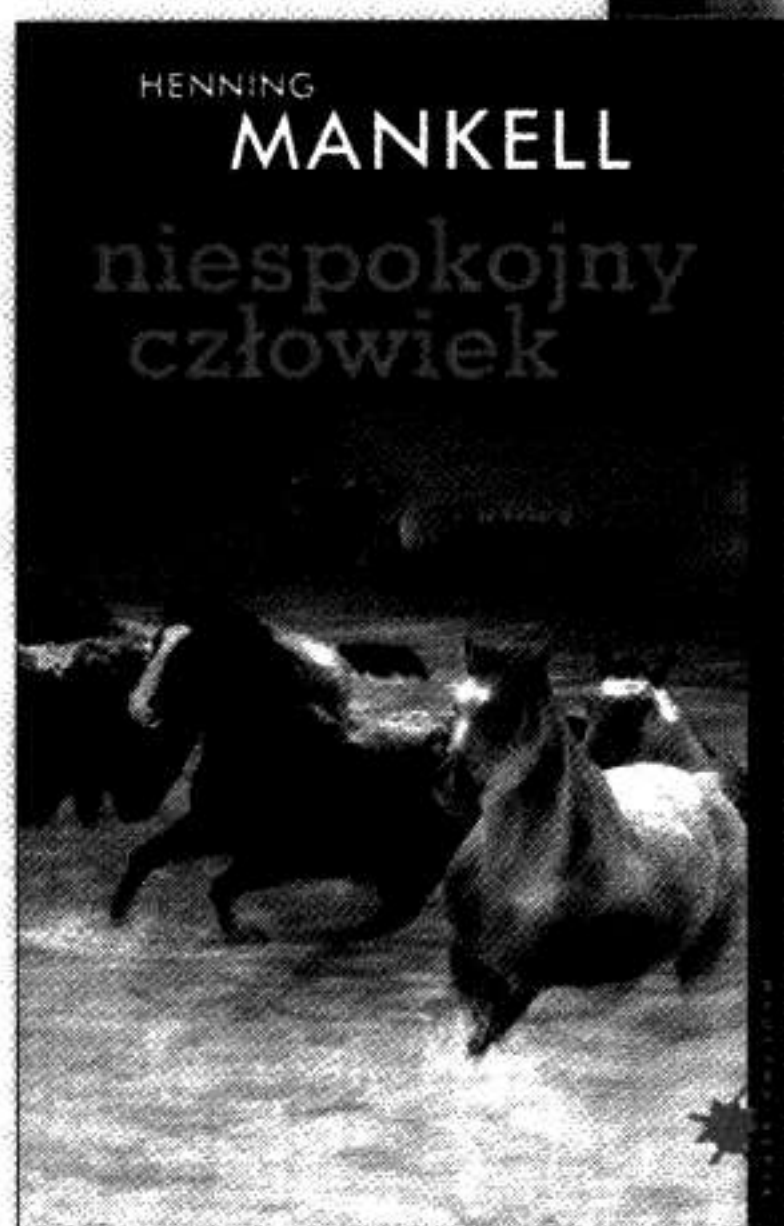
przeczytaj

# Mordercza Północ

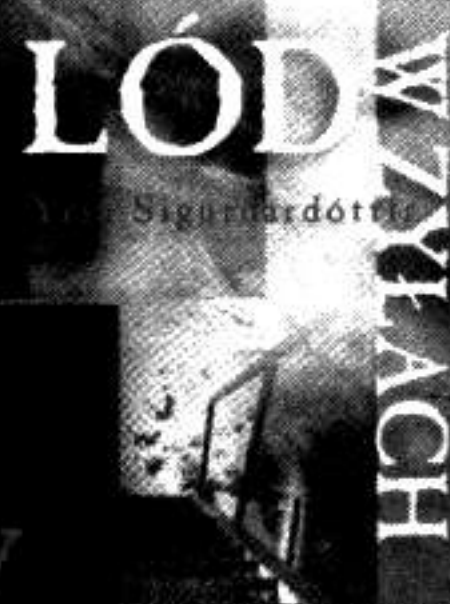
PRZENIKLIWI GLINIARZE. MROŻĄCE KREW W ŻYŁACH HISTORIE. MORDERSTWA ZAPLANOWANE NA ZIMNO. OD CZYTANIA TYCH KSIĄŻEK ZROBI CI SIĘ GORĄCO!

**Szwecja** Komisarz Wallander w końcu spełnia swoje marzenie: w wieku 55 lat przeprowadza się do kupionego właśnie domu pod Ystad. I sprawia sobie psa. Wkrótce zostaje też dziadkiem. Wydaje się, że nadszedł czas, by podsumować swoje życie. Tymczasem w dziwnych okolicznościach znika przyszły teść jego córki – emerytowany kapitan szwedzkiej marynarki. Wallander podejmuje prywatne śledztwo.

Swoje ostatnie... **Henning Mankell: Niespokojny człowiek** (W.A.B., s. 576, cena 49,90 zł)



**Norwegia** Do prywatnego detektywa Varga Veum przychodzi Hege Jensen, dawna narzeczona jego syna. Prosi o pomoc w odnalezieniu swojej przyjaciółki Maggi, prostytutki. Dziewczyna zniknęła kilka dni wcześniej po sprzeczce z agresywnym klientem. **Gunnar Staalesen: Zimne serca** (wyd. słowo/obraz terytoria, s. 288, cena 34 zł)



**Grenlandia** Z bazy firmy geologicznej w niezamieszkanym części Grenlandii, w dziwnych okolicznościach zniknęło troje pracowników. Na prośbę inwestora wyjaśnieniem sprawy ma zająć się Thora, prawniczka znudzona rutyną codziennej pracy. Przed wyjazdem dostaje do obejrzenia niewyraźny filmik, być może zapis morderstwa. **Yrsa Sigurdardóttir: Lód w żyłach** (MUZA SA, s. 368, cena 34,99 zł)

**Szwecja** To zaczęło się pewnego wyjątkowo upalnego lata. Policja w Linköping odbiera zgłoszenie, że w parku obok hotelu leży naga, pobita i zgwałcona nastolatka. Dziewczyna nie pamięta, co się wydarzyło... Wkrótce na plaży nad jeziorem zostaje znaleziona kolejna nastolatka – martwa. **Mons Kal-lentoft: Śmierć letnią porą** (wyd. Rebis, s. 432, cena 39,90 zł)



**Norwegia** W wigilijny wieczór zostaje zamordowana na ulicy Eva Karin Lysgaard, powszechnie szanowana w Bergen pani biskup. Jej mąż nie chce powiedzieć policji, dokąd szła sama o tej porze. Komisarz Yngvar Stubø przeczuwa, że to jest klucz do sprawy. **Anne Holt: Materialista** (Prószyński i S-ka, s. 464, cena 38 zł)



**Szwecja** Młodziutka Lydia zostaje zwabiona do Sztokholmu obietnicą dobrze płatnej pracy. Ale ubieżwłasnowolniona trafia do agencji towarzyskiej. Kiedy jednak półżywa ląduje w szpitalu, korzysta z okazji – z detalami planuje odwet na tym, który zламаł jej życie. **Anders Roslund, Börge Hellström: Dziewczyna, która chciała się zemścić** (Albatros, s. 464, cena 34 zł)



**Szwecja** Michelle Carlsson zostaje znaleziona martwa w wozie transmisyjnym po zakończeniu zdjęć do nowego talk-show. Policja jest przekonana, że zabiła ją jedna z osób uczestniczących w nagraniu. Wśród nich jest przyjaciółka Annik Bengtson, która prowadzi dziennikarskie śledztwo w tej sprawie. **Liza Marklund: Prime time** (Czarna Owca, s. 448, cena 34,90 zł)



**Szwecja** Podczas przyjęcia w luksusowej restauracji hotelu Savoy w Malmö nieznamy mężczyzna strzela do biznesmena Viktora Palmgrena. Potem spokojnie... wyskakuje przez okno. Sprawa jest delikatna, więc na miejsce zdarzenia jedzie doświadczony policjant ze Sztokholmu, Martin Beck. **Maj Sjöwall, Per Wahlöö: Morderstwo w Savoyu** (Amber, s. 256, cena 29,80 zł)

# KSIĄŻKOWO

## Chłodny powiew

Kilka tygodni temu w miasteczku Kristiansund w Norwegii uzbrojony szaleniec odgrażał się, że zabije każdego, kto wejdzie mu w drogę. Na spokojnym na co dzień osiedlu zaroilo się od policjantów. Część z nich zajęła się ewakuacją mieszkańców, reszta przeszukiwała mieszkania, by unieszkodliwić mężczyznę. Mimo apeli policjantów, by cywile schowali się w domach, po osiedlu kręciło się coraz więcej ciekawskich. Z okolicznych dzielnic przyjechały rodziny z dziećmi, niektórzy rozłożyli koce na trawnikach. Wśród antyterrorystów bażyły się dzieci. Gdzie wy macie rozum? – pytała w obecności mediów zdenerwowana imigrantka z byłej Jugosławii, która obserwowała zdarzenie. – Ludzie, to nie książka ani film, zabierzcie stąd dzieci, bo kule naprawdę zabijają! Czemu jesteście aż tak spragnieni dramatu?!

Norweski mistrz kryminału Jo Nesbø zapytany kiedyś, dlaczego najlepsze kryminały powstają w Skandynawii powiedział, iż codzienność Skandynawa jest tak uboga w dramatyczne wydarzenia, że zwyczajnie łaknie on sensacji i adrenaliny. Jeśli przez długie miesiące największym dramatem w miasteczku jest fakt, iż starej Svensenowej ktoś buchnął rower, gdy grała w bingo, to grozę trzeba wykreować samemu. Zatem Skandynawowie piszą o okropnościach. I to jak piszą!

*Pada deszcz? A co to za problem! Dobra książka to recepta na udany urlop, niezależnie od pogody. A tego lata nie sposób nie zauważyć, że na topie - również w literaturze - jest Skandynawia.*

Z Danii: Jussi Adler-Olsen

„**Kobieta w klatce**” (Wydawnictwo Słowo/Obraz Terytoria)

Policjantowi Carlowi Mockowi nic się nie chce. Odkąd w strzelaninie stracił kolegę, a sam został ranny, najchętniej ukladałby na komputerze pasjansa. Jednak jego przełożeni czynią go „szefem” jednoosobowego wydziału do rozwiązywania spraw beznadziejnych. Carl chce tylko udawać, że przerzuca papiery, ale zatrudniony do sprzątnięcia arabski imigrant pokazuje mu interesującą teczkę. Kilka lat wcześniej zaginęła piękna polityk. Po krótkim śledztwie uznano, że się utopiła. Kiedy Carl i jego po-

mocnik oglądają nagrania z wystąpień kobiety, zauważają szczegół, który umknął innym. Czytelnik tej powieści równolegle poznaje losy zaginionej. I nie znajdzie się taki, który nie będzie w myślach poganiał policjanta: „Pomóż jej!”

Z Norwegii: Gunnar Staalesen

„**Zimne Serca**” (Wydawnictwo Słowo/Obraz Terytoria)

W deszczowym Bergen znika prostytutka, która odmówiła spotkania z agresywnym klientem. Jej przyjaciółka prosi o pomoc prywatnego detektywa Varga Veuma. I wszystko byłoby jak w dziesiątkach innych historii detektywistycznych, gdyby nie osoba Veuma i Norwegia dookoła. Varga trudno nie darzyć sentymentem, bo to najcieplejszy i najmniej mroczny ze skandynawskich śledczych. Jak większość Norwegów, żyje w przyjaźni ze wszystkimi swoimi byłymi kobietami. Powieść Staalesena to portret społeczności żyjącej nie tak daleko od nas, a jednak egzotycznej. W kraju, w którym rolę ministra obrony narodowej od lat pełnią kobiety, wszystko dzieje się trochę inaczej, nawet między Nim a Nią.

Z Finlandii: Leena Lehtolainen

„**Pod wiatr**” (Wydawnictwo Słowo/Obraz Terytoria)

Policjantka Marii Kalio wraca do pracy po urlopie macierzyńskim i od razu trafia się jej twardy orzech do zgryzienia. Mężczyzna, z którym spotykała się na studiach, podczas straszliwej burzy spadł ze skały do morza. Choć okoliczności wskazują na tragiczny wypadek, Maria chce je sprawdzić osobiście. Wkrótce w tym samym miejscu ginie kolejna osoba, a Marii coraz trudniej jest oddzielić życie osobiste od pracy.

